

ماهیت حکم حکومتی و برآیند روش شناختی آن

تاریخ دریافت: ۱۳۹۲/۵/۱۷

تاریخ تأیید: ۱۳۹۲/۹/۲۸

محمد عرب صالحی *

چکیده

تبیین ماهیت و مختصات حکم حکومتی و برآیند روش شناختی آن از مباحث مهم و مورد ابتلا در زمان حاضر می باشد. این مقاله ضمن توضیح اجمالی ماهیت حکم حکومتی، به تبیین فرایند رسیدن حاکم به حکم حکومتی پرداخته است و مراحل استنباطی آن را از مرحله تشخیص مصادیق موضوعات تفکیک نموده است. در روند مباحث، گزاره‌هایی درباره ماهیت حکم حکومتی و روش شناسی آن اثبات خواهد شد؛ از جمله اینکه حکم حکومتی قسمی از احکام شرع نیست، بلکه قسم آن است و موقت بودن ذاتی حکم حکومتی نیست. بخشی از فرآیند رسیدن به حکم حکومتی از قسم فقه استنباطی می باشد و بخشی از آن مبتنی بر تشخیص موضوع یا تشخیص مصادیق موضوع است؛ بنابراین در این بخش، تعبد راه ندارد و در تشخیص آن می توان به همه روش های عقلایی - حتی اگر قیاس و استحسان باشد - تمسک جست.

واژگان کلیدی: حکم حکومتی، فقه حکومتی، روش شناسی، قیاس و استحسان،

تشخیص مصلحت، تشخیص مصادیق مصلحت.

* عضو هیئت علمی پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی (salehnasrabad@yahoo.com).